

Vergaderjaar 1991–1992

22 380

Wijziging van de Algemene Kinderbijslagwet (aanpassingen kinderbijslagbedragen)

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 22 november 1991

De vaste Commissie voor sociale zaken en werkgelegenheid¹, belast met het voorbereidend onderzoek, brengt van haar bevindingen als volgt verslag uit. Indien de regering tijdig op de vragen en opmerkingen heeft geantwoord, acht de vaste Commissie de openbare beraadslaging voldoende voorbereid.

1. Algemeen

De leden van de CDA-fractie gaven te kennen te kunnen instemmen met het wetsvoorstel, met name met de toespitsing op het eerste kind en de beperking van het aantal rangordes.

De leden van de VVD-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel. De regering gaf aan dat in het regeerakkoord is overeengekomen een bedrag ad f 500 miljoen te reserveren ten behoeve van een verhoging van de kinderbijslaguitgaven. Van dit bedrag resteert nog f 255 miljoen. De voorgestelde wijziging van de AKW vergt f 85 miljoen structureel en voor 1992 f 64 miljoen extra. Dit bracht de leden van de VVD-fractie tot de vraag hoe het resterende bedrag ad f 106 in 1992 en f 170 miljoen in de jaren daarna zullen worden aangewend.

De regering gaf aan dat het mogelijk zou zijn om de voor 1993 en 1994 voorziene verhogingen met dit wetsvoorstel mee te nemen. Tegelijkertijd gaf zij aan dat het geen volledige zekerheid kan geven dat de thans beschikbare bedragen in volle omvang en volgens het aangegeven tijdschema beschikbaar kunnen blijven. Deze leden vroegen vervolgens wanneer de regering daarover wel duidelijkheid kan geven. Tenslotte maakten de leden van de VVD-fractie er gewag van dat het eerder uitgesproken bezwaar tegen deze beleidsintensivering ad f 149 miljoen onverlet blijft.

De leden van de fractie van D66 hadden met een zeker ongenoegen kennis genomen van het zoveelste wetsvoorstel met betrekking tot aanpassingen in de AKW. Inmiddels lijken de aanpassingen van de AKW een soort jaarlijks terugkerend ritueel te worden. De hier aan het woord

¹ Samenstelling:

Leden: Spieker (PvdA), Gerritse (CDA), Buurmeijer (PvdA), ondervoorzitter, Van Houwelingen (CDA), Schutte (GPV), Groenman (D66), Wolters (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Linschoten (VVD), Leijnse (PvdA), Janmaat (Centrumdemocraten), Doelman-Pel (CDA), voorzitter, G.H. Terpstra (CDA), De Leeuw (CDA), Biesheuvel (CDA), Vliegenthart (PvdA), Schoots (PvdA), Beijlen-Geerts (PvdA), Schimmel (D66), Rosenmöller (Groen Links), Huibers (CDA), Middel (PvdA), Van Zijl (PvdA), Van Hoof (VVD).

Plv. leden: Witteveen-Hevinga (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Quint-Maagdenberg (PvdA), Reitsma (CDA), Van der Vlies (SGP), Versnel-Schmitz (D66), Paulis (CDA), Franssen (VVD), Kamp (VVD), Van Nieuwenhoven (PvdA), Willems (Groen Links), G. de Jong (CDA), Tuinstra (CDA), Bijleveld-Schouten (CDA), De Kok (CDA), Akkerman (PvdA), Melkert (PvdA), Leerling (RPF), Kohnstamm (D66), Brouwer (Groen Links), Vreugdenhil (CDA), Van Gelder (PvdA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), De Korte (VVD).

zijnde leden zouden daar op zich weinig moeite mee hebben gehad, ware het niet dat zij zich zo langzamerhand niet meer aan de indruk konden onttrekken dat er niet of nauwelijks sprake is van een achterliggende visie met betrekking tot de kinderbijslag. Uit het regeerakkoord en ook uit dit wetsvoorstel, blijkt dat er bij de besteding van de extra ter beschikking gestelde 500 miljoen gulden voor de kinderbijslag feitelijk slechts één rechtvaardiging wordt gegeven, te weten het relatief lage niveau van de kinderbijslag voor het eerste kind. Vervolgens wordt de besteding van de kinderbijslaggeden keer op keer sterk gekoppeld aan al dan niet optredende koopkrachteffecten. De leden van de D66-fractie zagen graag een meer brede beleidsvisie van de regering die, naast inkomenspolitieke aspecten, meer de nadruk zou kunnen leggen op het hanteren van de AKW als een instrument ter bevordering van de economische zelfstandigheid van vrouwen. Het keer op keer louter en alleen uit inkomenspolitieke overwegingen verhogen van de AKW voor het eerste kind leidde bij deze leden tot de vraag of zij met dit wetsvoorstel konden instemmen. De hier aan het woord zijnde leden wilden wat dat betreft nog eens met nadruk wijzen op de mogelijkheid om de kinderbijslag met een zogenaamde verzorgingscomponent te verhogen onder gelijktijdige geleidelijke afschaffing van fiscale kostwinnersvoordelen (overheveling basisaftrek door alleenverdieners). De leden van de D66-fractie hadden een en ander laatstelijk nog eens te berde gebracht in de Uitgebreide Commissievergadering over arbeidsparticipatie van vrouwen op 16 september 1991. Mede gezien de antwoorden op de vragen bij de notitie «Structuur van de kinderbijslag» (kamerstuk 22 099) waren de hier aan het woord zijnde leden allerminst overtuigd van het voornemen van de regering om af te zien van de zogenaamde «opportunity costs»-benadering in samenhang met het afschaffen van de overdraagbaarheid van de basisaftrek. Zij spraken hier hun teleurstelling over uit.

De leden van de fractie van D66 vernamen dat de regering geen volledige zekerheid kan geven of de in het regeerakkoord neergelegde 500 miljoen gulden aan extra beschikbare middelen voor de AKW, in volle omvang en volgens het aangegeven tijdspad beschikbaar zullen komen. De hier aan het woord zijnde leden vroegen zich af waarom hierover geen volledige zekerheid kan worden gegeven. Zij begrepen uit de notitie «Structuur van de Kinderbijslag» dat hierover juist wel zekerheid bestond. Wat bedoelt de regering met de opmerking dat in het kabinetsstandpunt reeds werd aangegeven dat hierover geen zekerheid bestaat?

De leden van de fractie van de SGP hadden met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel. Zij betreurden het dat de regering geen volledige zekerheid kon geven over de voorziene verhoging van de kinderbijslag voor de jaren 1993 en 1994. De bedragen die in Nederland aan kinderbijslag worden uitgegeven zijn in vergelijking met de andere West-Europese staten zeker niet hoog. Een verdere verhoging voor 1993 en 1994 was volgens deze leden dan ook zeer wenselijk. De leden van de fractie van de SGP waren positief over de pogingen van de regering om te bezien of er ten behoeve van gehandicapte kinderen die thuis verzorgd worden geen bijzondere regeling getroffen kan worden. Wel kondigt de regering aan dat de daarvoor benodigde middelen gevonden moeten worden in het kader van de voor de beleidsintensivering kinderbijslag beschikbare bedragen. Deze leden wilden weten of dit ook geldt wanneer in de voorzienings sfeer een regeling getroffen wordt.

2. De verhoging en de prijsindex

Begrepen de leden van de fractie van D66 het goed dat de aanpassing van de verhoogde kinderbijslagbedragen aan de ontwikkeling van het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie, uit additioneel ter beschikking gestelde gelden zal worden gefinancierd en zodoende niet in mindering zal worden gebracht op de totaal ter beschikking staande 500 miljoen gulden?

3. Vermindering aantal rangordes

De leden van de fractie van D66 constateerden dat de regering het aantal rangordeniveaus in de AKW wenst terug te brengen van zes naar vier. De aan het woord zijnde leden beschouwden dat als een goede stap voorwaarts. Desalniettemin waren zij teleurgesteld dat de regering niet heeft besloten om de progressie in de AKW bijvoorbeeld na het tweede kind af te schaffen. Zij hadden uit de antwoorden op vragen met betrekking tot de notitie «Structuur van de kinderbijslag» begrepen dat de regering een aantal nadelen zag aan het afschaffen van de dubbele progressie. Onder meer werden daar te grote inkomensgevolgen voor een kleine groep gezinnen als reden gegeven. Hoe groot is die «kleine groep gezinnen»? Kan de regering alsnog aangeven hoe groot de inkomensgevolgen volgens haar dan kunnen zijn wanneer alleen de progressie op grond van gezinsgrootte (na het tweede kind) wordt afgeschaft? Kunnen deze inkomenseffecten worden gepresenteerd voor gezinnen op minimum, modaal en 2x modaal inkomensniveau? De leden van de D66-fractie zagen graag een nadere uiteenzetting tegemoet over het argument van de regering als zou afschaffing van de progressie in de AKW een verzwaring van de uitvoering met zich meebrengen. Is het niet eerder zo dat de uitvoering van de AKW door de Sociale Verzekeringsbank juist vereenvoudigd wordt door het gedeeltelijk wegvallen van bijvoorbeeld de factor «gezinsgrootte»?

De leden van de fractie van D66 constateerden dat de regering door een herschikking van middelen wil voorkomen dat met name grote gezinnen een inkomensachteruitgang zullen ondervinden van voorliggend wetsvoorstel. Kan de regering nader aangeven hoeveel procent van de gezinnen in Nederland 8 of meer (tel)kinderen heeft? Kan de regering een overzicht geven conform tabel 1, 2 en 3 wanneer er sprake zou zijn van drie rangordeniveaus? Daarbij dachten de leden van de D66-fractie aan een rangorde-indeling zoals de regering zelf voorstelt maar waarbij het vierde en volgende kinderen als één rangordeniveau worden gezien. De hier aan het woord zijnde leden zagen daarnaast graag eenzelfde overzicht tegemoet waarbij wordt uitgegaan van twee rangordeniveaus, te weten:

- het eerste en tweede kind; en
- het derde kind en volgende.

De vermindering van rangordes, die de leden van de SGP-fractie op zich positief beoordeelden vanwege de vereenvoudiging van het systeem, mag naar hun mening evenwel niet ten koste gaan van grote gezinnen. Uit tabel 1 en 3 blijkt evenwel dat gezinnen met 7 of meer kinderen als enige niet profiteren van de aanpassingen in de kinderbijslagbedragen. Daarentegen profiteren gezinnen met vier, vijf of zes kinderen wel vrij sterk van de nieuwe opzet, omdat voor deze groep 12,5 miljoen gulden extra beschikbaar is gesteld. De leden van de fractie van de SGP stelden de regering daarom voor om een gedeelte van de 12,5 miljoen gulden te bestemmen voor gezinnen met meer dan 8 kinderen.

Aangezien het om een vrij kleine groep van gezinnen gaat, zal het een geringe financiële aanpassing vergen om ook voor deze gezinnen een positief resultaat te bereiken.

4. Hoogte van de opslag

Gelet op de visie van de SER, de grote onzekerheid over het plan-Simons en de zeer geringe koopkrachteffecten, vroegen de leden van de CDA-fractie zich af of de tijd juist nu niet rijp zou zijn om de zogenaamde «Dekker-toeslagen» te verrekenen en dus af te schaffen. De argumentatie van de regering had deze leden nog niet overtuigd.

De leden van de VVD-fractie hadden geconstateerd, dat inmiddels meer inzicht bestaat in de herstructurering van de ziektekostenverzekering. Dat bracht deze leden er toe de regering te vragen wat de invloed van die wijzigingen is op dit wetsvoorstel.

De leden van de fractie van D66 sloten zich bij deze vraag aan.

De invoering van de nominale ziekenfondspremie en de nominale premie AWBZ leidt tot toeslagen op de kinderbijslag om de koopkracht op peil te houden. De leden van de SGP-fractie konden zich ermee verenigen dat de wijziging van de kinderbijslag als gevolg van wijzigingen in die nominale premies niet meer bij wet maar bij ministeriële regeling zou plaatsvinden. Hoewel deze leden op zich een voorstander waren van het compenseren van de nominale Zfw- en AWBZ-premie voor kinderen stuitten zij ook hier op het probleem van het rondpompen van geld via de burger binnen de collectieve sector. Vaak is dit niet de meest efficiënte wijze om met geld om te gaan en zij vroegen de regering dit punt, dat overigens op veel beleidsterreinen speelt, eens kritisch te bezien.

De voorzitter van de Commissie,
Doelman-Pel

De griffier van de Commissie,
Van Dijk